

Év díszhala 2014 - 1. fejezet

Legnagyobb örömiinkre az Év díszhala kezdeményezés továbbra sem vesztett népszerűségéből, sőt, reményeink szerint csak ismertebb és népszerűbb lesz folyamatosan. 2014-es évben a lazacvörös kalászhál azon faj, amelyet olvasóink szavazatai alapján az Év díszhala címre emelhetünk, és amellyel külön, alaposan foglalkozhatunk. A kalászhalfélék tartása nem nevezhető sajnos túlságosan elterjedtnek még Magyarországon, ennek okaira később még rávilágítok, de azt már most leszögezném, örülnék, ha az idei cikkek nyomán kicsit fellendülne az érdeklődés a szivárványhalak csodálatos világa iránt.

Glossolepis incisus - Lazacvörös kalászhál

Rendszertan, faji hovatartozás, kinézet

Rendszertan, faji hovatartozás, kinézet

És persze már most a cikk elején köszönetet mondanék támogatóinknak, akár webes partnereinkről, akár a különböző díszállat-üzletekről van szó, külön köszönjük harmadik éve tartó töretlen segítségüket, pártfogásukat!

A lazacvörös kalászhál (vagy gyakran csak vörös kalászhál) már 1907 óta hivatalosan ismert az akvaristák előtt, Weber írta le, aránylag régóta gondozzuk is Európában a fajt.

Rendszertanát kielemezendő egy kicsit a fajnak, nézzünk utána, hogyan is sorolhatjuk be a csontos halak kategóriába, hiszen a rendszertan mindig külön érdekességeket tartogat a halakkal foglalkozó szakemberek számára. Természetesen sok más kedvelt díszhallal együtt a sugarasúszójú halak (*Actinopterygii*) osztályába, azon belül is a *Neopterygii* (azaz újúsójúak) alosztályába tartozik. A valódi csontoshalak (*Teleostei*) alosztályágának *Acanthopterygii* öregrendjébe sorolandó a kalászhálalakúak rendje (*Atheriniiformes*). Külön rendjükkel teljesen egyedülálló halvilágot fedezhetünk fel náluk, mely még csak nehezen is összehasonlítható más halakkal, hiába a „szokásos” hal kinézet,

végiggondolva az akvarista könyvek, weboldalak már csak az „egyéb hal” kategóriába szokták őket sorolni, vagy esetleg már külön említik őket, amit meg is érdemelnek egyedülállóságukkal.

A kalászhalakúak rendjét 9 családra oszthatjuk, melyek a következők:

- **Atherinidae** (kalászhalfélék) A csoport elnevezését adó fajok családjába, melybe kevésbé gyakori akváriumi fajok tartoznak, még a leggyakoribb fajai is csak elvétve fordulnak elő.

Például:

Kis kalászhala (Atherina boyeri)

Egy Phallostethidae-faj.

- **Bedotiidae** Madagaszkári szivárványhalakként szokás őket emlegetni, legismertebb fajai a

madagaszkári szivárványhal (*Bedotia madagascariensis*) és a vörösfarkú szivárványhal (*Bedotia geayi*).

Bedotia geayi

Bedotia madagascariensis

Ha összehasonlítjuk őket, látszik a különbség a mintázatban, hogy a *madagascariensis* testén kevesebb valamivel a minta, bár a sötét hosszanti sávosság ott is megjelenik. Legfőbb összehasonlító alap, hogy a madagaszkári kalászhala farkúszójának, hátúszójának és hasúszójának szegélye vastagon és erősen vörös, de más hasoldali úszói is pirosak lehetnek. A *B. geayi*-n ezzel szemben ez a pirosas színezettség nincs jelen, magyar neve megtévesztő, a korábbi téves beazonosításból származik. Magyarországon az esetek legnagyobb többségében a madagaszkári kalászhala kapható.

- **Telmatherinidae** Jobbára brackvizet kedvelő fajok tartoznak ide, bár édesvízben is jól tartható többségük. A hazai kereskedelemben a *Marosatherina ladigesii* (celebesi vitorlálóhal) a

legelterjedtebb. Magyar elnevezése félrevezető, semmi köze a sügérfélék közé tartozó vitorlášhalakhoz (*Pterophyllum sp.*).

Marosatherina ladigesi

Telmatherina bonti, egy kevésbé ismert rokon faj.

- ***Pseudomugilidae*** A törpe vagy vitorláš kalášshalak az utóbbi években kezdtek sikerkarriert befutni, ki tudja, lehet egyszer még egy Év díszhala is kikerül közülük, ez csakis kizárólag az olvasókon múlik! Kedves, csapatban mozgó, színpompás nanohalak. Több fajuk is beszerezhető, pl.: *Pseudomugil gertrudae*, *mellis*, *signifer* vagy a *Popondichthys furcatus*.

Pseudomugil gertrudae, az egyik legszebb törpe kalášshal.

- ***Melanotaeniidae*** Amikor klasszikusan a szivárványhal kifejezést halljuk/használjuk, valószínűleg a *Melanotaeniidae* család valamely tagjára gondolunk. Olyan genusok tartoznak ide, mint a színpompás *Chilatherina*, a szóban forgó *Glossolepis* vagy épp a már sok felfedezett fajt és változatot számláló, kedvelt *Melanotaenia*. A csöppnyi ostoros szivárványhal (*Iriatherina werneri*) szintén közéjük roloandó. Csak példaként mutatnék egy gyönyörű *Chilatherina* fajt, valamint egy kis összeállítást néhány gyakori, kedvelt *Melanotaeniáról*.

Chilatherina alleni

I. weneri.

M. praecox - törpe szivárványhal

Melanotaenia boesemani - Boeseman-szivárványhal

M. trifasciata - ékszerkalászhál

M. lacustris - türkizkék kalászhál

Fajunk, a lazacvörös kalászhál a *Glossolepis* genus „csapatát” erősíti. Vele együtt 9 fajukat ismerjük. (Szemmel láthatóan a kalászhálalakúak szeretik a 9-es számot.) A következő fajokat sorolhatjuk ide:

- türkizcsíkos kalászhál (*Glossolepis doryti*)
- lazacvörös kalászhál (*Glossolepis incisus*)
- narancshasú kalászhál (*Glossolepis kabia*)
- tündöklő kalászhál (*Glossolepis leggettii*)
- farkfoltos kalászhál (*Glossolepis maculosus*)
- díszes magashátú kalászhál (*Glossolepis multisquamata*)
- Tami-folyami kalászhál (*Glossolepis*)

pseudoinciscus)

- Ramu-kalászhál (*Glossolepis ramuensis*)
- aranyfényű kalászhál (*Glossolepis wanamensis*)

Türkizsíkos magashátú kalászhál (G. dORITYI)

Narancshasú kalászhál (G. KABIA)

Tündöklő magashátú kalászhál (G. leggetti)

Farkfoltos kalászhál (G. maculosus)

Díszes magashátú kalászhál (G. multisquamata)

Tami-folyami kalászhala (*G. pseudoincisus*)

Ramu-kalászhala (*G. ramuensis*)

Aranyfényű kalászhala (*G. wanamensis*)

Még mielőtt továbblépnénk témánkban szeretnék válaszolni az olvasókban esetlegesen felmerülő kérdésre, miért is kellett a lazacvörös kalászhala leírásánál hosszú oldalakon keresztül tőle teljesen eltérő kalászhalakról regélni, majd pedig összes *Glossolepis*-rokonát bemutatni. Válaszom mindezekre egyszerű, célom az volt ezen fajok és rendszertani csoportok bemutatásával, hogy átfogó képet adjak a kalászhalakról, ami ilyen röviden persze lehetetlen, hiszen külön könyvek születnek róluk, és még talán azokat is ki lehetne egészíteni a folyamatosan felfedezett új fajokkal, de a célom annyi volt, hogy kicsit átláthatóbbá tegyem besorolásukat.

Ezzel viszont felmerülhet egy probléma a kalászhalak esetében. Mitől lesz egyik kalászhala, mitől a másik szivárványhala. Erre sem írott, sem íratlan szabály nincsen, azt kell, hogy mondjam. Az *Atherinidae*-csoportot, mint névadót lenne tanácsos szigorúan kalászhalnak venni, és talán az akvarista halnévhasználatot figyelembe véve a *Melanotaeniidae* család tagjait kellene kollektíven szivárványhalként nevezni, de ez már nem valósul meg. Pont itt lép be az a tény, hogy legtöbbször a *Glossolepis*ek kalászhalként vannak említve, nem szivárványhalként, ezért én is ezt az elnevezést használom rájuk. A többi csoportra még ennyi „szabályszerűség” sem húzható rá.

Kiemelném még külön a Tami-folyami kalászhalt, hiszen szinte megszólalásig hasonlít idei nyertesünkre, a lazacvörös kalászhalra. Különbőségként azt tudom felhozni, hogy a Tami-folyami kalászhala sokkal zömökebb, magasabb testalkatú, úszói kissé összenyomottabbak, kisebbek, mint a *Glossolepis incisus* esetén. Színezetüket tekintve egy ivarérett hím példány – ha csak a színt figyeljük – gyakorlatilag megkülönböztethetetlen (egyes szakirodalmak szerint a Tami-folyami kalászhala színezete erősebb). Kifejlett kori méretük a lazacvörös kalászhalakéhoz képest alul marad, egyes változatai pedig akár 3 hónap alatt is színesedhetnek!

Lazacvörös kalászhala - *Glossolepis incisus*

A kalászhalakra általánosan jellemző a karcú testalkat, fajaik kicsinek-közepesnek nevezhetőek, a legnagyobbak sem szokták a 15-18 cm-t meghaladni. Többségük magas hátú, nem véletlen a „kalász” elnevezés, hiszen egy kalászszemre hasonlít nagy többségük testalkata. További jellegzetességük, hogy hátúszójuk osztott (nincs zsírúszójuk!), általában két részre, 3-8 úszósugárral.

Mindezt rávetíthetjük a lazacvörös kalászhala is. Lapított, enyhén nyújtott testű faj, a nagyobbacska szivárványhalak közül kerül ki, ugyanis kifejlent testhossza a 15 cm-t is elérheti. Fiatalon szinte tipikusan a „kalász” alakot veszi fel a teste, de ahogyan öregszik, és ez leginkább a hímekre vonatkozik, mintegy púpot növesztve magasodik testfelépítése. Az igen magas hátú, púpos példányok szinte teljes biztonsággal állítható, hogy hímek, de ezt színezetük is egyértelművé teszi.

Színével kapcsolatban túl sokat regélni bizony nem lehet, ugyanis a nőstények csillogóan ezüstös színezetűek, míg a hímek ivaréretten rikító tűzvörösek. A hímek kiemelkedő szín pompával csillognak az édesvízi díszhalak között. És akkor mi is lehet az oka, amikor azt mondtam, hogy nem túlon túl elterjedtek? Bizony ez is összefüggésbe hozható a halak színezetével, ugyanis a hímek csak

hosszú-hosszú hónapok elteltével kezdenek egyáltalán bepirosodni, gyakran egy évet is várni kell, hogy igazán szép piros színben tündököljenek.

Ennyi ideig nevelni halakat sem a tenyésztőknek, sem a kereskedőknek nem éri meg, a vásárlók többsége pedig sajnos csak a színes halakra vadászik, és még csak nem is olvas utána, hogyha esetleg megvásárolja a még szürkés színezetű halat, 1-2 hónapon belül akár már egy élénk piros csapatot kap, legalábbis ami a hímeket illeti.

Természetesen a hímekre sem a tökéletes pirosság jellemző, fejükön, nyaki részükön narancsosabb a színezet, sőt, egyes helyeken szinte teljesen ezüstös is lehet (pl.: a szájnyílás környékén). Arcorra hegyesen előreugró, a kettős osztatú hátúszó órá is jellemző.

Rendszertan, faji hovatartozás, kinézet

2014 Év díszhala sorozatunk győzteséről legközelebb koratavasszal jelentkezzük egy cikkel, amiben bővebben kielemezzük élőhelyét, és felvázolunk pár biotópkorrekt társítást is egyben. Kezdeményező honlap: gabrinus.hu

Támogatóink:

- <http://www.akvariummagazin.hu> és az AME
- <http://www.diszhal.info>
- <http://www.agriosz-aqua.hu>
- <http://www.daniodiszkont.hu> (DánióDíszhal Diszkont)

- <http://www.tuzhal.hu> (Tűzhal Nagykereskedés)
- <http://www.fisch.hu>
- <http://www.szotyikaakva.blogspot.com>
- <http://www.korallosakvarium.hu> (Korallosakvrium Kft; Budapest)
- Exotic Aqua Akvarisztikai és Díszállat-szakkereskedés; Mosonmagyaróvár

A képek a Google képkeresőjéből származnak.

Írta és szerkesztette: *Liziczai Márk*

KATEGÓRIÁK:

[2014 díszhala](#), [Az év díszhala](#)

KULCSSZAVAK:

[Glossolepis incisus](#), [rendszer](#), [kinézet](#), [1 fejezet](#), [2014 Év díszhala](#), [hovatartozás](#), [Lazacvörös szivárványhal](#), [Liziczai Márk](#)

Beküldte: mark24

Katalógusba került: 2014-01-21 16:11:00

Legutolsó frissítés: 2019-09-05 17:11:39

Katalógus ID: 6763

Oldal linkje:

<https://akvaristalexikon.hu/az-ev-diszhala/2014-diszhala/ev-diszhala-2014-1-fejezet.html>

© Akvarista Lexikon - Minden jog fenntartva